

Sygn. akt II UK 557/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku P. Sp. z o.o. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.
z udziałem zainteresowanych: K. S. i G. K.
o wydanie zaświadczenia w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 stycznia 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 24 marca 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od wnioskodawcy na rzecz
pozwanego organu rentowego kwotę 120 zł (sto dwadzieścia)
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 marca 2015 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny oddalił
apelację wnioskodawcy – P. Spółki z o.o. z siedzibą w W. (płatnik) od wyroku Sądu
Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 29 marca 2013

r., którym (pkt I) oddalono odwołanie wnioskodawcy od dwu decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 30 listopada 2012 r. w przedmiocie odmowy wydania zaświadczenia A1, potwierdzającego że zainteresowani pracownicy płatnika w okresie wykonywania pracy na terytorium Francji – G. K. od dnia 2 lipca 2012 r. do dnia 30 września 2012 r. i K. S. od dnia 9 kwietnia 2012 r. do dnia 30 września 2012 r. - podlegali polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Sąd zasądził także od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II). Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu wyroku wskazał, że rozpoznając niniejszą sprawę ponownie, był związany wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2014 r., II UK 94/14 (niepublikowany), którym, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego, uchylono wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 21 listopada 2013 r., III AUa (...) i przekazano mu sprawę do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy nie podzielił stanowiska Sądu Apelacyjnego, że zmienne wartości zarówno obrotów, jak liczby zatrudnionych pracowników, wskazujące na spadek osiąganego obrotu na terenie Polski w 2011 r. i 2012 r. wynikały z ogólnej sytuacji na rynku europejskim i nie powinny ważyć na ocenie wniosku. W niniejszej sprawie oznacza to, że przedstawiona przez Sąd drugiej instancji argumentacja nie uzasadniała przyjęcia stanowiska, iż mimo osiąganego przez odwołującą się spółkę obrotu w kraju na poziomie 12% (w okresie delegowania zainteresowanych do pracy we Francji), prowadziła ona w Polsce znaczną część działalności w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE L 2004.166.1 ze zm., dalej rozporządzenie nr 883/2004) w związku z art. 14 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE L 2009.284.1 ze zm., dalej rozporządzenie nr 987/2009), zwłaszcza, że niższy obrót nie był krótkotrwały, lecz utrzymywał się. Na koniec 2010 r. wynosił 18%, a w latach 2011-12 r. - 12%. Jeśli zaś chodzi o miejsce siedziby pracodawcy delegującego i jego administracji, liczbę personelu

administracyjnego obecnego w państwie członkowskim wysyłającym, miejsce rekrutacji pracowników delegowanych, miejsce zawierania umów oraz prawo, któremu podlegają umowy zawarte z pracownikami, to kryteria te nie mogą kompensować braku najistotniejszego warunku uznania działalności za znaczną, tj. wielkości obrotu pracodawcy w kraju wysyłającym, który w sposób rzeczywisty oddaje skalę działalności przedsiębiorcy na tym rynku. Natomiast obrót ustalony w sprawie jest o ponad połowę niższy niż wymagany (12% i 25%). Obrót na poziomie 25% odnosi się dla wszystkich państw Unii i w tym wyraża się jego uniwersalny walor jako jednakowego punktu odniesienia dla wszystkich adresatów (firm, przedsiębiorstwa) z wielu różnych państw. Taki poziom wymaganego obrotu odpowiada regulacji prawnej, adresowanej do „pracodawcy zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę, (...)” - art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009. Potwierdza to także orzecznictwo ETS (por. sprawa Sarl Manpower przeciwko Caisse Primaire d' Assurance Maladie - wyrok ETS z dnia 17 grudnia 1970, sygn. 35/70, ECR 1970/2/01251; sprawa Fitzwilliam - wyrok ETS z dnia 10 lutego 2000 r., C-202/97, ECR 2000/2/I-00883; sprawa Plum - wyrok ETS z dnia 9 listopada 2000 r., C-404/98, ECR 2000/11A/I-09397). Szczególne znaczenie w tej kwestii należy przypisać stanowisku wyrażonemu w sprawie Fitzwilliam, w którym przyjęto, że warunek zwykłego wykonywania swej działalności w pierwszym państwie, jest spełniony jeżeli przedsiębiorstwo stale wykonuje znaczącą działalność w państwie, w którym ma siedzibę. Tak więc stanowisko, że obrót stanowi istotne kryterium odwołujące się do skali działalności przedsiębiorstwa, można uznać za utrwalone i aktualne, jako kryterium racjonalnie sprawdzalne. Przekładając to na okoliczności sprawy, należało uznać, że skoro wymagany jest obrót na poziomie 25% w kraju delegowania, a więc jednej czwartej całego obrotu, to po pierwsze dotyczyć to może jedynie przedsiębiorstwa działającego w danym państwie, a po drugie, przedsiębiorstwa z wymaganą granicą obrotu, który co do zasady nie pozwala na dowolne odejście poniżej tak określonej skali.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik płatnika, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 11 ust. 1 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009, poprzez błędna wykładnię i zastosowanie, w wyniku czego przyjęto, że płatnik w spornym okresie od dnia 9 kwietnia 2012 r. do dnia 30 września 2012 r. nie prowadził normalnej działalności w Polsce, w następstwie czego przyjęto, że zainteresowani nie podlegali ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Ponadto zarzucono naruszenie art. 233 § 1 w związku z art. 391 k.p.c., oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.

Pełnomocnik płatnika wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, o przeprowadzenie rozprawy, orzeczenie o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego. W skardze kasacyjnej zawarto także wniosek o zadanie pytania prejudycjalnego do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organ rentowego wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie oddalenie skargi kasacyjnej wraz z orzeczeniem o kosztach zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy podlega oddaleniu, o czym przesądza art. 398²⁰ k.p.c.

Zgodnie z tym przepisem Sąd, któremu sprawa została przekazana, po uchyleniu wyroku przez Sąd Najwyższy w wyniku uwzględnienia skargi kasacyjnej, jest związany wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez ten Sąd, zaś skargi kasacyjnej od orzeczenia wydanego po ponownym rozpoznaniu sprawy, nie można oprzeć na podstawach sprzecznych z wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy (por. wywody zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2015 r., II UK 294/14 - niepublikowany). Za uzasadnieniem wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2016 r., II UK 267/15 (dotąd niepublikowany), warto przypomnieć, że w wyroku z dnia 25 marca 2004 r., III CK 335/02 (LEX nr 585801) Sąd Najwyższy stwierdził, że naczelną zasada ustrojowa procesu cywilnego związania sądu ma fundamentalne znaczenie w związku z tym nie mogą być akceptowane żadne nie przewidziane w ustawie od

niej odstępstwa. Tak więc nie ulega wątpliwości, że sąd, któremu sprawa została przekazana, jest związany wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2005 r., II CK 413/04, LEX nr 395075, z dnia 8 października 2009 r., II CSK 180/09, LEX nr 536071), przy czym wiążące to obejmuje nie tylko sąd, któremu sprawa została przekazana (art. 398²⁰ zadanie drugie k.p.c.), ale także podmiot wnoszący skargę, a w konsekwencji również Sąd Najwyższy, rozpoznający taką skargę (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010 r., II PK 344/09, OSNP 2011 nr 21-22, poz. 271, z dnia 21 maja 2010 r., II CSK 628/09, LEX nr 602237).

Uchylając poprzedni wyrok w tej sprawie (z dnia 21 listopada 2013 r., III AUa (...)), wyrokiem z dnia 16 grudnia 2014 r., II UK 94/14, Sąd Najwyższy, podkreślił, że w licznych sprawach, w których podłożem były decyzje organu rentowego w przedmiocie odmowy wydania płatnikowi zaświadczenia A1 potwierdzającego, że jego pracownicy w okresie wykonywania pracy na terytorium Francji podlegali polskiemu ubezpieczeniu społecznemu, wyrażony został pogląd, że podmiot delegujący zatrudnianych pracowników do pracy za granicą może być co do zasady uznany za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności w kraju, w którym ma swoją siedzibę, i z którego deleguje pracowników za granicę w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 oraz art. 14 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 987/2009, jeżeli prowadzi w tym kraju działalność inną niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym i jeżeli osiąga w nim obrót na poziomie 25% całego swego obrotu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 116/13, OSNP 2014 nr 5, poz. 73, z dnia 2 października 2013 r., II UK 170/13, OSNP 2014 nr 12, poz. 171, z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 550/13, niepublikowany, z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 565/13, niepublikowany, z dnia 6 sierpnia 2014 r., II UK 31/14, niepublikowany, z dnia 14 października 2014 r., II UK 32/14, niepublikowany oraz z dnia 18 listopada 2014 r., II UK 46/14, niepublikowany) i wykładnia ta - jako wiążąca - została zastosowana przez Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., określając taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika zgodnie z § 11 ust. 2 oraz § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

r.g.